

Boldogok a keresők

A 83. zsolttár otthonos örömmel így fohászkodik: „Boldogok, akik házadban laknak.” Az egyház otthonában élő hívők ennek meghitt biztonságában élhetnek. Fennáll azonban a veszély, hogy ez átcsaphat egyfajta hamis magabiztosságba. Régi templomokban még találni olyan padokat, amelyeknek háttámlájába nemcsak az adományozó nevét írták be, de a helyet magát is fenntartották neki vagy a családjának. Meghatározott helye volt a gyerekeknek, a férfiaknak és a nőknek. Aki minden vasárnap részt vett a misén, és követte az egyház szentségi fegyelmének előírásait, az „gyakorló” katolikusként számított, és bízhatott benne, hogy rendben van a szénája Isten és ember előtt.

A kérdés napjainkban egyre élesebben fölmerül: Csak a „szabályos” hívők tartoznak-e az egyházhoz, vagy sokan mások is, akiknek helyzetét, Istenhez tartozását nem lehet ilyen külső kritériumok alapján meghatározni. Akiknek nincs ugyan törzshelyük a templompadokban, de őszintén törekszenek a jóra, az igazra; akik végső soron, kimondatlanul is — azt a Misztériumot, „megnevezhetetlen”, titokzatos, végső valóságot keresik, akit az egyházban Istennek, Jézus Krisztus atyjának és a mi Atyánknak vallunk. Meddig tart az egyház „peremvidéke”? S az ott élők milyen kapcsolatban lehetnek Istennel?

A II. Vatikáni zsinat pontosan meghatározta az egyház lényegét: az üdvösség egyetemes szentsége, amely Krisztust hordozza és hirdeti minden korban és kultúrában. Éppen őáltala azonban határai egyetemesen tágasak: Isten kegyelme nemcsak a keresztény egyházakban van jelen, hanem más vallásokban is, sőt azokban is, „akik őszinte szívvel keresik Istent”, és akik „önhibájukon kívül nem jutottak el Isten kifejezett ismeretére, de — nem az isteni kegyelem nélkül — iparkodnak becsületesen élni”.

Szent Ágoston az egyházzal kapcsolatban egyenesen így fogalmazott: sokan úgy vélik, hogy benne vannak az egyházban, pedig valójában nincsenek, mások viszont, akik kívülre gondolják magukat, igazában hozzá tartoznak. Paul Tillich szerint pedig a választóvonal nem a hívek és a „kívülállók” között húzódik; hanem az egyik csoportba tartoznak azok, akik számára közömbös Isten léte — ilyenek szerinte a „közömbös ateisták” és a „csak papíron keresztények”. A másik csoportba sorolja viszont az igazi hívőkön kívül azokat is, akik vágyódnak a hitre, keresik Istent, bár (még) nem tudtak meggyökerezni az egyházban, vagy legyőzni kételyeiket. Ahogy Beney Zsuzsa vallja:

„Mert mindig ebbe: mindig Istenbe és Isten hiányába vagyunk szerelmesek: a másik teste fátyol csupán, melynek csipkészetén áttetszik a megvilágított anyag, Isten létének fényességében a föld göröngyei...”